Ч. 219. (718). Львів, неділя дня 30. вересня 1917. Рік III.

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

Ціна примірника 10 сот. На провінції 12 сот. В зайнятих територіях 4 коп.

політична, економічно-суспільна й літературна часопись. (Редакція: Руська ч. 3).

Виходить що дня рано кромі понеділка.

Умови передплати у Львові:	
На рік	24·— К.
„ пів року	12·— „
„ чверть року	6·— „
1 місяць	2·40 „

В краю і державі:	
На рік	32·— К.
„ пів року	16·— „
„ чверть року	8·— „
„ місяць	2·70 „

За границею:	
В Німеччині	27 мар.
В Америці	[illegible] дол.
В инших державах	34 фр.

Фінляндія і Україна.

Едмунд Крайш (Kreusch), парох в баденськім Офенбурзі, помістив у відомім вже нам тижневнику „Das grössere Deutschland“ статю: Finnland und Ukraine — з котрої змістом хочемо отсе запізнати наших читачів. — Автор сей пише:

Перед роком вказав дехто з нас словом і письмом на рух серед Українців і Фінляндців, які стремлять до державної самостійности. — Колиб збіжевий шпихлїр на полудни і брама на півночи Росії не стояли її більше так безумовно, як передше, до розпорядимости, то се булоби й зиском для нас і ослабленем нашого східного противника.

Дуже сильно зросла та надія для нас в останних тижнях. — **Т о к о й**, президент фінляндського сенату, виголосив дня 20-го цвітня 1917 року в палаті бесїду, в якій зазначив, що фінляндський нарід вже зрілий до самостійности і що годі йому вже дальше іти разом з Росією.

Сї слова Токоя були звернені до Петрограду, Льондону й Парижа, — щоби узискати самостійність Фінляндії через міжнародне забезпечене.

На те відповів йому російський міністер війни Керенський в своїм дневнику „День“ з 4. мая 1917:

„Як уявляе собі Фінляндія осягнене своєї самостійности? Чи вона справді думає, що буде могла з трема міліонами мешканців насильно бороти ся проти 170 міліонів Росії? — Від Швеції годі й ждати помочи, а обсаджене Фінляндії Німеччиною ніколи не стерпить Анґлія і Росія, бо се означалоби пановане Німеччини над Балтійським Морем. Неможлива також мирна розвязка з боку Росії. — Токой мусить менї признати, що ще ніяка ніколи держава без поважних і насильних причин, без пекучого і небезпечного загрожения не допустила до розбору себе, і то почнаючи ту ампутацію якраз від провінції, що лежить кілька верств від її столиці. — Самообман Фінляндців є найстрашнійший: без довгої, завзятої й грізної, а до того безуспішної борби годі буде обійти ся... Коли ся політика у Фінляндії побідить, може довести до небезпечних і траґічних наслідків для Фінляндії“.

Російський міністер війни не тільки грозить, він має також під рукою 60 тисяч російського війська у Фінляндії. Російського війська того роду, що в Гельсінґфорсі, Або й Виборзі поубивало своїх офіцирів.

Длятого неможливо буде для Фінляндців добитись самостійности власними силами. Через те вони оглядають ся за поміччю і то на дві сторони: від **Н і м е ч ч и н и і А н ґ л і ї**.

Анґлійці заходять вже запопадливо коло позисканя впливу у Фінляндії; Німеччина, як всюди, так і тут, дає ся випереджувати свому суперникови.

Сільвіо Бредвіх Курмален, знавець Фінляндії, каже, що Фінляндія є прихильно настроена для Німеччини...

Курляндію і Литву — говорить він — держимо сильно в наших руках, Польщу ми освободили, тепер обовязком нашого самозахованя по тім першім кроці — приступити до **о с в о б о д ж е н я У к р а ї н и і Ф і н л я н д і ї**...

Одинокими сильними і певними чинниками в великанськім безладнім розвою є тепер політично сильно зорґанізована Фінляндія й **У к р а ї н с ь к а Р а д а в К и ї в і**, — яка гуртує в собі всї українські партії.

„Орґанізація українських студентів, „Головна Українська Рада“ — доніс офіціяльний орґан російського міністерства фінансів — постановила скликати в цвітни до Київа конґрес заступників всїх орґанізацій цілої України, на якім мають взяти участь також заступники всїх міст, в котрих знаходять ся українські кольонії.

Дальше ухвалено видати поклик, в котрім має ся візвати Українців взяти як найживійшу участь в тій конференції, яка представляла би розцвіт української нації й малаби виробити проґраму загально національного поступованя“.

Хто знає, скільки флямандський рух, що нині зближає ся до своєї цїли, має до завдяченя флямандським студентам від 1875-го року, сей не буде легковажити поклику українських студентів.

Дальше донесла депеша з Харкова, — що українські селяни харківської ґубернії задумують основувати союз, щоби запевнити побіду революції й щоби уможливити сільському населеню оборону його економічних інтересів.

Між тим зійшов ся в Київі, державній і церковній метрополії України, народний збір, **Ц е н т р а л ь н а У к р а ї н с ь к а Р а д а**, що проголосила себе суверенним заступництвом українського народу. Її орґаном є київська „Нова Рада“. Президентом Ради вибрано львівського професора Грушевського, якого Росіяни вивезли були на Сибір. Численні товариства і союзи, що дотепер тільки потайно істнували, взяли участь в народнім зборі. Рада признала трактат з 1654 розвязаним і проголосила свою цілковиту суверенність. Вона відновила міську управу в Київі, що доси складала ся з Росіян і Поляків, так що тепер входить до тої управи 1 Росіянин, 2 Поляки, 12 жидів і 85 Українців.

Вона обсадила катедри на університеті Українцями, перемінила військовий київський округ на чисто український і зажадала цілковитого відділеня українських жовнірів від російських. Отже утворене власного війська, що тим можливійше, що українські жовніри творили від давна осібні формації. Також петроградська ґвардія складає ся переважно з Українців, а демонстрація Українців в Петрограді була між всїма демонстраціями найвеличавійшою; вона висловила домагане 30 міліонів за самостійністю.

Україна скорше від Москви приняла західну культуру і з гордістю глядить на свою минувшину та історію.

Що вона тепер відчула годину, коли може відзискати независимість, се зовсім зрозуміле.

Німеччина позволила Українцям приєднювати в російських таборах для полонених членів до „Союза визволеня України“. 20.000 полонених українських офіцирів і жовнірів дало Союзови повновласть заявити в Київі і Петрограді в їх імени, що вони прилучають ся до домаганя Центральної Української Ради. Австрія держить ся покищо здалека, залицяє ся до Поляків, історичних противників Українців. Але якраз та ворожнеча мусить і Австрії і Німеччині вказати правдиву дорогу. Поляків ніколи не задоволить ся, доки вони не одержать назад всї утрачені провінції — а ми не можемо їм їх дати.

Зате Українців можемо вповні вдоволити; що через те Австрія мусїла би дещо жертвувати (Східну Галичину через признане їй автономії), се могла би обильно відбити собі на Бесарабії і Румунії.

Українці і Фінляндці нарікають, що Німеччина нічо для них не робить, що вона „не хоче мішати ся у внутрішні справи Росії“.

Найновійші події змушують наш заграничний уряд дивитись на східну проблему инакше, як доси. Час вижиданя минув. Нові трудности тимчасового правительства, диктатура Керенського, невдача російської офензиви, вислід німецько-австрійської протиофензиви: всьо змушує також нашу політику до сміло́ї офензиви.

Україна, Фінляндія і Литва використали положене знаменито.

Україна проголосила свою независимість, а російське правительство мусїло з сим погодитись. Воно було змушене проклямувати скоро повну внутрішну автономію України і признати українське міністерство як найвисшу власть краю, щоби вратувати бодай тїнь верховної влади.

Фінляндія пішла слїдом за Україною, Литва проголосила ся самостійною републикою, Сибір приготовляє ся до такого самого кроку: політичне жниво доспіває для нашого заграничного уряду.

Та про добру волю при уступках нових володарів в Петроградї супроти інородців не може бути й бесїди. І Фінляндці і Українцї і Литовцї мали від вибуху революції повну причину бути невдоволеними новими панами, бо вони в своїм способі правліня зовсім не ріжнили ся від усуненого царату.

Ми вагали ся на початку революції виступити рішучо на політичнім і військовім полі, бо бояли ся, що тодї доперва інородці злучать ся, щоби боронити „спільну російську вітчину“.

Вказувано на примір французької революції супроти наступу Прус і Австрії. Але Франція не мала і не має інородців, але була і є одноцілою нацією. Керенський довів вправдї до загального наступу, але тільки тому, бо російські дивізії приневолили до того анґлійські і французькі офіцири. Невдача того наступу від балтійського моря аж до чорного рівналась катастрофі; відворот відібрав анґлійським, французьким і російським полководцям власть над військами.

Ґерманський меч бє здорово: що пічне дипльоматія?

Буде дальше приглядати ся?

А коли нї, то в якім піде напрямі?

Може буде пробувати зробити російських інородців нашими приятелями? Се виключене: Славяни тримають ся разом, як Ґермани.

Звернім наш зір на найдальший схід. Одна російська часопись вказує на то, що Японія посуває ся від Камчатки до Шанґаю, що здобуває економічно Корею і полудневу Манджурію і що усуває останних анґлійських купців. Російсько-японський трактат з р. 1916 має з боку Японії характер офензиви, з боку Росії характер дефензиви. Ще недовго перед світовою війною предсказав японський міністер війни другу велику війну з Японією. Анґлійсько-японський союз охоронив Японію перед Росією і зберіг анґлійські інтереси в Тибетї; та він протягом світової війни втратив своє значінє. Останним лучником між Анґлією а Японією се теперішна війна проти Німеччини, але японсько-анґлійський оборонний трактат не відповідає анї інтересам Японії, анї Анґлії. Остання дала навіть Японії до пізнаня, що на випадок війни з Америкою не може числити на її поміч. Днї приязни між Японією а Анґлією почислені. Коли Анґлія занадто занята тепер в Европі, щоби слїдити питаня далекого сходу, застановляють ся анґлійські політики над союзом з Німеччиною в цїли поконаня Росії.

Се розважаня, які ми вже давно висказали в німецьких часописях. Росія через світову війну стала покірнійшою; її мрії про здобуте Царгороду розвіялись; вона занехала також думку про тріюмфальний вїзд до Берліна; її теперішна жура удержати єдність в нутрі.

А ся єдність рве ся на полудни і на півночи.

Ми витаємо приязно самостійність України, Фінляндії і Литви, бо сї нові републики не мають інтересу в дальшім веденю війни. З ними може і мусить наша дипльоматія стояти

в контакті, коли тимчасом наші війська побивають Росіян.

Мілюков, той найгірший воєнний фанатик упав; Керенський плаче: „Я чую в собі зародок смерти, мої дні почислені.

З Галичини відступили побиті війська; солунська виправа кінчать ся подібно, як галіпольська, на сході заточує Японія щораз вужші круги довкола російського кольоса; використаймож добру нагоду!

Вислідок нашого успіху в Галичині Франція зовсім збентежена, самопевність Анґлії захитана.

Використаймож хвилю! Не мировими запевненями, але реально-політичними предлогами, підписаними грізними ударями меча. На сході, здаєть ся, усміхаєть ся наш найблизший успіх.

Науки п. Лемпіцького осередним державам.

У „Fremdenblatt-і“ помістив член Тимчасової Ради Стану Лемпіцкі статю під заг.: „Про польську конституцію“, в котрій підносить звязь польської справи з справою литовською, курляндською, українською і білоруською, для котрих належне розвязане польської справи буде становити важний крок вперед: Так в інтересі осередних держав, як і в реальнім інтересі Поляків є то, щоби не випускано з рук проводу в польській справі і виразним, ясним рішенем спаралїжовано таємничі, двозначні коварства правительств коаліції. Бо хоч держави коаліції збували народи лише голими обіцянками, коли тимчасом осередні держави дали їм, а передовсім Полякам, реальні, позитивні факти, то одначе обітниці та викликані ними мрії є чинниками, котрих не треба недоцінювати, бо вони викликують настрої і перешкоджують позитивній і доцільній праці.

Автор виступає за опертєм союзних правительств передовсім на активістичній ґрупі в Польщі, за довіренем їй і уділенем їй поперття, щоб вона могла вплинути на решту суспільности, якою кермують максималісти і невтралісти. Лише в той спосіб можна ввести в житє енерґічну успішну працю над розбудовою польської держави і над утворенем польської армії, котрої створене без сумніву приспішить пригідний конець війни. Треба Полякам щиро признати права союзників, а тоді сповнять союзні обовязки. На нині жаданя польської активістичної політики дадуть ся змістити в понятю власного польського правительства, що ділало би в згоді і порозумінню з осередними державами. Реальна програма повинна узглядняти управнені народні аспірації, як також господарські потреби населеня. Сповнене тих жадань усуне ще істнуючі непорозуміня та ваганя і уставить польський нарід в ряди коло державотворного прапора. Така акція в Польщі відобєть ся відгомоном також серед сусідних народів, увільнених з під російського пановання і зробить з них вірних союзників людяної, ясної, сягаючої в далеку будучність політики осередних держав. Вкінці думає автор, що конечні є з становища практичної політики деякі уступки, так іменно увільнене польських полонених, котрих поворот до краю буде добродійством, яке відчують глубоко широкі верстви суспільности.

* * *

Зачинає п. Лемпіцкі панеґіриком для осередних держав, що вони ось таке та таке зробили для Поляків, відтак дає вказівки, що їм треба опиратись на активістичній ґрупі, яка мимоходом кажучи що раз то меншає. Відтак хоче автор вмовити, що осередним державам треба далї стреміти до утвореня польської армії, бо та „без сумніву приспішить пригідний конець війни“.

Але се все поминаємо: най розбирають сю статю Поляки, яким він дає чимало наук, далї Німці, що можуть у півофіціяльнім австр. дневнику вичитати докір нещирости супроти Поляків та неохоту признати Полякам „права союзників“ (!) — ми поглянїмо на висновок п. Лемпіцького. Каже він, що на случай як будова Польщі піде вперед, то се буде великим успіхом для Українців, Курляндців, Литовців та Білорусинів та що з них через будову Польщі можна зробити вірних союзників.

Яка ту причинова звязь, то годі поняти. Прецінь будова Польщі се будова нової тюрми для згаданих народів на руїнах давної російської, лише з краспим виглядом, з иншою орнаментацією та инакшим орлом та написю над воротами.

Прецінь Поляки, самі не маючи ще нїчого, зголосили свої „історичні та фактичні“ претенсії на землї тих всїх народів і лише під тими умовинами хотять братись до відбудови Польщі.

Боротьба о презеса „Польського Кола“.

По зголошеню уступленя Лазарським задумав польський „міжпартійний союз“, зложений з народних демократів, колових людовців і „Zjednoczenia narodowego“ скористати з нагоди та провід Кола зложити в руки свого політика. Але „Zjednoczenie“ не має в Колї власної посольської ґрупи, тому для осягненя більшости стало переговорювати з соціялістами. Переговорювали над спільною програмою і над усталенем спільного кандидата. Переговори розбились. Соціялісти відразу не згодились на поставлену кандидатуру Ґломбінського. Сам Ґломбінський не хотів кандидувати і тому треба було шукати иншого. Міжпартійний союз не хотів висунути кандидата з соціялістів, остались отже лише — людовці.

І появляєсь кандидатура Длуґоша. Але і той сам освідчив листовно, що за мандатом не гонить. Тепер задумала народна демократія для замаркованя чисто опозиційного становища Кола супроти правительства зробити зовсім демонстраційний вибір. І в Кракові постановлено кандидатуру Вітоса. Але у Відни показалось, що ходить не о демонстрацію, але о сильний провід та виконуванє політичних стремлїнь Кола.

Але і соціялісти з своїми приклонниками хотячи мати і замарноване опозиційне становище і виконуванє стремлїнь Кола, висунули Дашинського.

А консерватисти і людовці не хотячи голосувати на соціяліста постановили дати голоси на уступаючого Лазарського.

При двократнім голосованю вийшов такий сам вислїд: Вітос 28, Лазарський 26, Дашинський 11, Лео 1. Але такий поділ голосів не вистарчав на вибір презеса. Коло стануло на мертвій точці.

При третім голосованю народна демократія уступила і віддано 28 карток чистих. Комісія оголосила вибір Лазарського, але той сказав, що третиною голосів не може уважатись вибраним і знов заповів голосованє.

Як скінчить ся боротьба, не можна предвидіти. Ростуть та зникають ріжні кандидати. Вітос уступив, зявляєсь ще яко кандидат консервативної ґрупи бар. Ґетц Окоцімський. Може сей кандидат буде мати більше поводженє як його суперники.

Державна Рада.

Відень (Таб) 28. вересня. В справі фінансових предложень забрав дальше голос п. Шрайтер (нім. нац.), який виступав проти чеської державности. Німці — каже п. Шрайтер — ніколи не дадуть ся впакувати до чеської держави разом з Чехами.

П. Седляк говорив про самоозначенє народів по війні. Навіть в німецькій ноті є про те мова, лиш наш президент міністрів не найшов подібного в своїх виводах. Дальше обговорював господарську проґраму, доказуючи, що економічно ми ще не так зле стоїмо.

П. Гартель критикував військові підприємства, які не все оглядають ся на фінансове положенє держави. Жадав, щоб людий, спосібних до служби за фронтом, уживати по можности в рідних сторонах. Обговорював також справу засмотреня немічних (інвалідів) і опіки над родинами погибших на війні та домагав ся підмог для родин, прогнаних з неприятельських країв.

П. Каліна обговорюючи репресійні зарядженя в Чехах, заявляє, що зарядженя ті не здержать чеського народу від стремлїня до свободи. Крамарж, Рашін і тов. переслїдувань не лякають ся. Чеські радикали не є противниками німецького народу, але бажають свободи.

П. Ваґнер каже, що головним завданем палати є започаткувати мирові переговори.

П. Домес протестує проти обидливих слів п. Вольфа на попередному засіданю, ужитих проти дра Фр. Адлера.

Промовляли ще пп. Грін, Деґастері, Гофер і Поґачнік. Останній обговорює програму правительства. Дивуєть ся, що є ще посли, які домаганя мира лучать з плянами добичі. Висказує подяку цісареви, що перший зміж пануючих виявив волю до мира.

На тім засіданє перервано. Президент подає до відома палати, що цісар приняв з подякою до відома чолобитню, післану йому 25. сего місяця.

Між внесенями є внесенє п. Зайця в справі знесеня кари смерти і п. Наймана в справі установленя комісії для попираня мира.

Інтерпеляції між ин. внесли: п. Окуневський в справі української нар. школи в Городенці, пп. Дашинський, кн. Любомірський, Вітос, Заленевський і Ґломбінський в справі тайного розпорядку міністерства війни, про переміну робітничих відділів загального ополченя на будівельні сотні над Сочею, при чім жовніри німецької народности не мають бути приділювані до тих сотень, др Макакевич в справі засмотреня урльопованих 51 і 52 літних, неспосібних до заробкованя, військових осіб і їх родин та п. Вітос в справі продовженя рільничих відпусток і відложеня покликаня побраних при останнім перегляді.

Слїдуюче засіданє ві второк о год. 11-тій рано.

Канцлер про заграничну політику Німеччини.

БЕРЛЇН (Ткб.). — В головній комісії німецького парляменту почали ся наради над справами заграничної політики.

В засіданю бере участь канцлер та всї державні секретарі

Комісія згодила ся, щоби перше всего в строго довірочній дискусії розглянути відповідь на папську ноту, а відтак обговорити бельґійське питанє.

Канцлер отворив засіданє промовою, в якій зложив подяку військам в поли й народови в краю. — Бесїдник констатує добрі відносини Німеччини до невтральних держав та болїє над їх недомаганями наслїдком господарської війни коаліції. — Представляє фінансове положенє Франції, Італії й Анґлії, де війна підводними судами робить певні й невмолимі наслїдки. — Лише обманчива надія незгоди у нас каже кермуючим державним мужам в Анґлії держати ся ще воєнних цїлий, або зголошувати такі цїли, які взагалі не згоджують ся з політичними й господарськими конечностями житя Німеччини.

Зі спокоєм — каже канцлер — ждемо на заповіджене ужите військових сил Америки. — Описує положенє в Росії, де нема тепер нікого, щоб мав силу виступити супроти пануючого там замішаня й довести до здійсненя загального бажаня мира в супереч впливам коаліції.

Опісля обговорює відповідь Німеччини на папську ноту, яку союзники й приятелі Німеччини прийняли прихильно, а більшість противників з правдивим заклопотанєм. — Поки що канцлер мусить відмовити бажаням спрецизувати німецькі воєнні цїли й усталити посередників.

Вкінци канцлер звертаєть ся проти відповіди Вільзона на ноту Папи. Проба його, сіяти незгоду між німецьким народом і правительством, — викликала якраз противний наслїдок, ніж той, якого Вільзон собі бажав — і спричинить ще сильнійшу злуку в нутрі Німеччини проти всяких впливів зовні.

Війна.

Як принято німецьку відповідь на папську ноту в Росії.

СТОКГОЛЬМ, 26. вересня. Петроградська телеґр. аґ. доносить про німецьку відповідь папі таке: „Новое Время“ каже: „Вислїдом нарад наших неприятелїв в справі відповіди являєть ся зовсім проста засада: Позвольте нам задержати те, що ми здобули, а опісля ми по приязни погодимось з вами. Відповідь сю важко читати без почутя огірченя, бож вона без сумніву є вислїдом російської революції. З початком с. р. Німеччина булаб ще уступила й згодилась на те, що тепер лиш мовчки обминає“. „Новая Жизнь“ Максима Горкого остро дорікає німецькому правительству за його незгідливість та заявляє, що саме тепер надійшла хвиля, коли демократія російської революції може німецькій робітничій клясі видати ультімат. Орґан соц. революціонерів „Дѣло Народа“ бачить в німецькій відповіди деякі миролюбиві натяки, а також уступство в тім напрямі, що побіда не зовсім стоїть по стороні осередних держав.

Російська преса про мирові поголоски.

ПЕТРОГРАД, 23. вересня. Мирові поголоски, які з за границі дійшли до Петрограду про можливість мирових переговорів, викликали в пресі столиці ряд статей і судів, яких голов ний тон зраджує глубоке незадоволеня з преси і публичної опінії союзних держав, котрі обговорюють і обдумують питане мира, підчас коли Росія мимо фатального свого розпаду під зглядом військовим і господарським не перестала підчеркати сильної волі в напрямі дальшого веденя війни. Більшість часописий стверджує передовсім, що вістки про мир сей раз як і давнійше походять з Німеччини, котра періодично пускає їх в обіг.

Всеросійська демократична конференція.

ПЕТРОГРАД. (Райтер). У всеросійській де мокр. конференції в Петрограді бере участь 1200 відпоручників з цілого краю. Міський театр, де відбувають ся наради, оббито червоним сукном. Всї члени правительства заявили ся в царській льожі на утворене зїзду. Перші говорили Чхеідзе і Керенський.

Чернов при кермі в Росії?

ЦІРІХ, 28. вересня. З Медіоляну доносять Петроградські кореспондента „Corriere della Sera“ і „Secolo“ пересилають своїм часописам згідні звідомленя, що упадок Керенського є річю порішеною.

Новою великою назвою для Росії є Чернов, провідник лівого крила робітн.-салд. ради, котрий жадав диктатури пролетаріяту і звертаєть ся проти Керенського і Корнілова. Одночасно доносять, що президент міністрів буде гаразом президентом републики.

Уступлене Терещенка.

ПЕТРОГРАД. (П. Т. А.). Міністер вонпішних справ Терещенко подав ся до димісії. Кабінет складаєть ся тепер з самих соціяльних демократів.

Нові російські банкноти.

ПЕТРОГРАД, 24. вересня. Рада міністрів узнала конечним признати державному банкови нову видачу банкнотів в сумі 2 міліярдів рублів. Від початку війни видав державний банк банкнотів за 14.200 міліонів рублів.

Знов уличні розрухи в Турині і Медіоляні

„B. Tageblatt“ доносить з швайцарської границі: Після донесеня з Ціриху знов замкнено від неділі весь зелїзничий і телєграфічний рух між Турином і Медіоляном. Після достовірних звітів прийшло в Турині і Медіоляні в суботу і неділю до нових революційних уличних борб, при котрих були вбиті і ранені.

Несупокої Італії.

БЕРНО 25, вересня. Звісну соціялістку Ангелику Балабанов оскаржено, богато редакторів реформо-соціялістичного дневника „Avanguardia“ увязнено під закидом шпіонажі. В послідних двох тижнях увязнено разом понад 1600 осіб в Італії з звязи з революційною пропагандою.

Мировий рух в Італії.

БУДАПЕШТ, 26. вересня. „Az Est“ доносить з Женеви: В Піємонті оголошено стан облоги. Прихильники Giolitti я є панами положеня. Арештовано богато соціялістичних провідників за мирову агітацію.

До Українського Громадянства.

На українських землях найрезійше плачуть українські сироти. Скільки їх нині по наших оселях — незвідомо, та се певно, що їх число переходить нашу уяву. Їм потрібна негайна поміч для збереження нашого національного єствованя в сім краю.

Виразно кажемо: для збереження нашого єствованя. Чи не весь цвіт нашого народу ляг скошений на світових боєвищах. Остали ся в живих найслабші та жінотцо, старці й діти. Але й те живе ще населене мре або низ є. Мре від голоду, студени, скошують його пошестні недуги. Отсе підносимо голос народної тривоги. Українське населене сеї части українських земель вмирає.

Почетвертовані війною, знесилені, спалені, зруйновані, ограблені маємо станути до праці над обновою та над ратунком галицької землі для українства. Чекає нас праця тяжша, як коли небудь доси. Вратувати для неї потрібні сили зможемо тільки ми самі. Смерти і нужді мусимо вирвати найменьших і найбіднійших: українських дітий.

Для тої цїли засноване наше Товариство. Захистити українських дітий перед лютою негодою, накормити їх, нагріти родинним теплом, научити їх добру й правді та виховати з них добрих Українців на щастє рідному народови і людству — се перші завданя Товариства.

Тому вступайте в члени Товариства; члени-добродії складають Товариству одноразово 1000 корон, члени-основателі 500 корон, спомагаючі 100 корон, які можна заплатити в 4 ратах, звичайні члени платять одноразово суму 25 корон, або річну вкладку 2 корони. Членські заяви і вкладки посилайте на адресу Товариства: Львів, улиця Бляхарська число 11, I. поверх.

До наших діячів в краю відносимо ся з зазивом, щоби закладали філії Товариства. — Збирайте фонди, бехай на українські сироти дасть хочби найдрібнійшу грошеву жертву кожда українська дитина. — Приєднуйте для Товариства всїх громадян і громадянок та присвятіть здійсненю його задання свою сердечну працю.

За „Українське краєве Товариство охорони дітий і опіки над молодїжю у Львові“: Др. Стефан Федак, президент. — Мечислав Дністрянський, о. др. Василь Левицький, др. Кирило Студинський, о. Василь Лиципяк — члени Головного Виділу.

У Львові, дня 30. вересня 1917.

З днем 6. жовтня здержимо висилку всім, котрі до тої пори не вирівнають залеглости і не пришлють предплати за жовтень.

НОВИНКИ.

— Павільон українського леґіону на воєнній виставі у Відни притягає множість оковидця темно-червоним дахом, жовтим піддашем, білими стінами і вишневою смугою понри землю. Вікна з притупленими кутами, стіни, що звужують ся від гори, високий дах з двома шпилями відбивають від одноманітних грачастих будівель цілої вистави. В середині зі смаком розміщені малюнки, світлини, оруже, хоругов, лєнта, леґіонові привіски (портоле). Події в Росії зробили сей український звід незвичайно інтересним. Всї тиснуть ся оглядати „українську справу“ в правдивім українськім зводі. Гості пригладають ся всім образцям, студіюють мапи, випитують сторожачих стрільців, купують брошури про українське питане, які продає Українка в українськім строю на підсїню зводу. Купують відзнаки так емайлеві як і металеві або синьо жовті кокардки і воєнні пертені. Почути можна такі уваги: „Я навіть не думав, що Україні є в Австрії“. „Хто собі міг представити, що Україна така велика!“ „То український леґіон не є часть польського? Тепер розумію“. „Всхідна Галичина не є польська? Хто був собі се подумав?!“ Тисячі уваг в тім стилю обивають ся об ухо стрільців, що повнять службу. Заходять і сусіди наші з Галичини. З початку сміють ся, глузують, виходять однак „зафрасовані“. Вистава відбала за оба літа 1916 і 1917 прислугу цілому українству, але найдальше за 4 тижні воєнна вистава кінчать ся на всегда. Хто хоче еще побачити павільон українського леґіону нехай не відкладає вже довго своїх відвідин.

— Відзначене полевого духовника. Полевий курат о. Адріян Зофійовський, зістав тими ляцими відзначений хрестом заслуги II. кляси на червоно-білій стяжці з мечами.

— Отже не леґенда... З Кракова доносять, що власти задержали на товаровім двірци пару ваґонів з провіянтами, які відбували дорогу зі східої Галичини у Німеччину.

— Громадяни села Речичан, повіт Городок, жалують ся в листі до редакції на свого священика о. Васильчака, звісного москвофіла. Через нього богато речичанських селян потерпіло в р. 1914. Він був приятелем о. Яворського, що перейшов на православе, він ширив з селі схізмофільські видавництва, його жінка в часі відвороту російської армії намовила богато селян до виїзду в Росію, о. Васильчак був найбільшим ворогом українства і такого чоловіка Речичани дістали по амнестиї знов за священика (самостійного сотрудника, отже не пароха!). Що о. Васильчака недоправив Талергоф, видно з того, що він далі уживає в церкві москвофільського язичя, дразнить людей і запевняє їх, що України не було і нема. Громадяни Речичан просять отсею дорогою перемиську консисторію, щоби взяла від них о. Васильчака, сього москвофільського аґітатора, а дала їм правдивого священика, вірного сина свого народу.

— В справі нового підручника льоґіки. О. др Г. Костельник пише нам, що він доси не уложив ніякого підручника льоґіки і що через те всі уваги п. В. К. в „Ділі“ не мають жадної основи.

— Чудотворні образи Матери Божої на Україні. З календаря Благодійного Товариства на рік 1917 винимаємо перегляд всіх чудотворних образів Божої Матери. Культ Божої Матери стояв і стоїть на Україні дуже високо. В давні часи Божу Матір уважали покровителькою України, і національним святом була у нас Покрова Богородиці; і нині в нас найбільше церков Покровських. Подаємо спис тих чудотворних образів з днем празника ст. ст. та датою обявленя:

Ахтирська — 2. липня, в Ахтирі, Харк. ґуб., яв. 1739 р.; Байбузька — 26. грудня, Київ. Лавр.; Баликинська — в суботу 5 неділі В. П.; яв. 1711 р. в Баликині, Черниг. ґ.; Барська — 29. червня і на Пречисту, в Бару, Подільської ґ. XVI. в.; Браїлівська — 29- червня, 15 серпня, в Браїлові. Поділ., ґуб. XVII. в.; Братська — 10. мая, 6. вересня, в київ. братськ. мон., яв. 1654 р.; Бердичівська — в Бердичові, Київ, ґуб.; Горбанівська — 30. червня, с. Горбанівка, Полт. ґуб.; Домницька — 8. вересня, Домницький монаст., Черниг, ґуб.; Дубенська — Дубно, Волин. ґуб., XV. в.; Елецько-чернигівська — 5. лютого, Елецкий мон., Черниг. ґ., яв. 1060 р.; Ілїнська-Чернигівська — 10. марта, 16. цвітня, Чернигів, Троїцьк. мон.; Ігоревська — в Київ. Печер. Лаврі; Каплунівська — 8. липня, в Каплунівці, богодух. пов., Харків, ґ., яв. 1689 р.; Каспєровська — 29. червня, в Херсоні; Каташинська — 8. липня, Каташин. монаст., Черниг. ґ., яв. 1602 р.; Київо Печерська — 3. мая, 15. серпня, Київ. Лавра; Каденська — 8. вересня, більського пов, Сідлецької ґ.; Козельщанська — 11. лютого, Козельщина, Полтав. ґ.; Купятицька — 15. падолиста, Київ, Софійськ. собор, яв. 1182 р.; Любецька — 7. мая, Київ, Соф. соб.; Межецька — 26. лютого, яв. 1492 р. коло Київа; Нерушима Стїна — в нед Вс. Св., Київ. Соф. соб.; Новгород.-Сіверська — 20. грудня, у Новг.-Сівер., Черн. ґ., яв. 1301 р.; Новодворська — 20. грудня, Кашенськ. мон., Черн. ґ., яв. 1926 р.; Озерянська — 30. жовтня і в Провідну неділю, Харків, Куряж. мон.; Печерська — 3. мая, Київ, яв. 1086 р.; Повчанська — на Угорщині; Почаївська — 8. вересня, Поч. Лавра, Волин. ґ., яв. 1340 р.; Сокільська — в Сокільці, в Галичині; Сокольська — 23. лютого, Сокольс. мон., Полт. ґ., яв. 1172 р.; Софія Премудрість Божа — 15. серпня і 8. вересня, Київ; Спасительниця потопаючих — 20. грудня, Новгор.-Сівер., Черн. ґ., яв. 1751 р.; Тиврівська — є5. серпня, в Тиврові на Поділю, в ХІІ. в.; Холмська — 8. вересня, Холм, яв: XII. в.; Чернигівська — 5. лютого, Чернигів; Четвертинська — на 10. пятниц., у Четвертинівці, на Поділю; Яскиеська-Печерська — 3, мая, Київ, яв. 1682 р.

ПОМЕРЛИ.

Марія Цеґельська, жена Теодора, пароха в Струсові, вернувши що-йно з Бібрки, де ділила з мужем важкі хвилі втечі перед московським наїздом, померла 8. с. м. в Струсові, супроваджена щирим жалем всїх, з якими жила 30 літ в Струсові. В похороні взяло участь 16 священиків, несучи полекшу свому вельми шанованому і любленому собратови. В. Н п.

ОПОВІСТКИ.

Неділя, дня 30. вересня 1917.

Нині: 30. вересня гр.-кат. Софії муч., римо-кат. Геронїма.

Завтра: 1. жовтня гр.-кат. Евземія, римо-кат. Ремиґія.

○ На Волинські школи Василь Чопей, хорунжий, зложив 10 К і кличе товаришів стрільців 20 п.

○ Львівський Нар. Театр. Тов. Укр. „Бесїда“ під дир. К. Рубчакової. В неділю дня 30. вересня 1917. „Хата за селом“ народна драма в 5 діях Крашевського. Білети раньше можна набувати в Нар. Торговли, а в день вистави від год. 5 вечером при касі театру.

○ **Просить ся** всіх П. Т. членів на засідане Комітету для виселенців на 1. жовтня (в понеділок) на 5 годину по полудни. Близше інтересовані (хоч і нечлени) зволять явити ся рівнож в цїли полагодженя актуальних питань, які будуть предметом засіданя. — Видїл.

○ **„Календарик Самохотника“** на 1918 р. повний гумору й сатири, прикрашений артистичними картинами — коштує тільки 70 с. Хто хоче набути сей календарик, хай шле 70 с. на адресу: Адм. „Самохотника“ Кіш УСВ. Eta penpost 445; дістане його також і в усіх книгарнях і торговлях. 1—3

○ **З Українського** жіночого комітету помочи для ранених. Пригадує ся, що перечитані часописи треба складати в Народній Торговли, в книгарні ім. Тов. Шевченка, в Доставі, в цукорні Стецькова і в склепі Филиповича при ул. Кохановського. 2—2

○ **Друга** українська народна школа в Перемишли буде отворена 2. жовтня на Засаню при ул. св. Івана 42, в домі Братства св. Николая; удержувати її буде Кружок Укр. Педаґоґічного Товариства. Старшина взиває українське населене Засаня і поблизьких предмість, щоби вписало громадно свої діти до сеї рідної школи. Отвираємо на разі першу і другу клясу. Вписи відбудуть ся в понеділок 1. жовтня від години 8—12 і 3—6. Наука зачинає ся 2. жовтня о 8. год. рано. Дозвіл шкільних властий запевнений. 3—3

○ **Отворене** жіночої учительської семинарії з українською викладовою мовою в Перемишли (зглядно поки що семинарійного курсу) відбудеть ся в понеділок 1. жовтня. Старшина Кружка Українського Педаґоґічного Товариства, узгляднюючи загальне бажане, отвирає поки що семинарійний курс з обсягом наукового матеріялу I року. Дозвіл міністерства на основане семинарії прийде ще протягом осени. Курс буде вести п. Олена Бережницька, учителька тутешного лїцея, в льокали лїцея (Татарська 4) в ранних і пополудневих годинах при помочи учителів і учительок лїцея, ґімназії і державної семинарії. Оплату за науку означить ся пізнійше (відповідно до числа кандидаток). Для замісцевих поручать ся уміщене в Дівочім Інституті, Інтернаті СС. Василиянок; евентуально можна буде для більшого числа кандидаток заснувати власну бурсу. Вписи будуть відбувати ся 20. і 30. вересня і 1. жовтня рано, а вступний іспит відбудеть ся в понед. 1. жовтня по полудни від год. 3—6 в льокали лїцея. Кандидатки мусять мати укінчений 15 рік житя і що найменше укінчену III. клясу виділової школи. Предложити треба при вписї: метрику, свідоцтво здоровля або свідоцтво фізичного уздібненя, виставлене урядовим лїкарем, і послідні шкільні свідоцтва. 3—3

З австрійського звідомленя.

З дня 29. вересня.

На Італійськім фронтї:

На склоні гори св. Гаврила віджила значно боєва діяльність. Na Chiese в Юдікаріях наші обезпечаючі відділи відперли наступаючих Італійців.

З німецького звідомленя.

З дня 29. вересня.

Фронт баварського князя Леопольда:

Майже незначна діяльність боєва зростала лиш переходово при вивідних підпринятях на північ від Двини, на захід від Луцька і над Збручем.

Фронт маршалка пільного Макензена:

Російські відділи, що в Румунії хотіли перейти Серет і Дунаєве рамя св. Юрія зістали прогнані скорим протинаступом.

Македонський фронт:

Ніяких особливих подій.

Перший ґенеральний кватирмайстер Людендорф.

Надіслане.

За сю рубрику редакція не відповідає.

Оголошеня.

ОПОВІСТКА.

XII. Звичайні Загальні Збори

Дому торговельно-промислового

„ДОСТАВА“

стовар. зареєстров. з обмеж. порукою у Львові, відбудуть ся ві второк 9. жовтня с. р., о год. 4 по полуд. в комнатах тов. „Українська Бесїда“ з отсим предметом нарад:

1. Отворене зборів.
2. Відчитане протоколу послідних заг. зборів.
3. Звіт з діяльности стоваришеня за рік адм. 1916/17.
4. Звіт Комісії контрольної
5. Внесок Ради Надз. в справі розділу чистого зиску.
6. Доповняючий вибір 4 членів Ради Надзірної.
7. Вибір 3. членів Комісії контрольної.
8. Затверджене членів Дирекції.
9. Внески і запити.

Львів, дня 28. вересня 1917.

За Раду Надзірну:

о. Юл. Дзерович, секретар. 2—3 о. Ал. Стефанович, предсідатель.

Видає і відвічає за ред.: Др. Садір Голубович. Друкарня А. Ґольдмана, Львів, ул. Сикстуська 19.